HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

משום דהוה נזיר וחטאת [א]שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין נזיר הא דאמרן חטאת מאי היא [ב]דתניא [1]כל אשר יגע בבשרה יקדש וגו' יכול אפילו לא בלעה ת"ל בבשרה (יקדש) [א]עד שיבלע בבשר [ב]יקדש [ג]להיות כמוה שאם פסולה היא תיפסל ואם כשירה היא תאכל כחמור שבה ורבנן נמי ניהוי נזיר וחטאת שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין אמרי הנהו מיצרך צריכי ור"ע מאי צריכי בשלמא אי כתב רחמנא בחטאת לא גמר נזיר מינה [ד]דחולין מקדשים לא גמרינן אלא לכתוב רחמנא בנזיר ותיתי חטאת ותגמור מיניה דהא כל איסורין שבתורה קא גמר מנזיר ורבנן אמרי לך[ה] מיצרך צריכי חטאת להיתר מצטרף לאיסור וחולין מקדשים לא גמר ומשרת ליתן טעם כעיקר ומכאן אתה דן לכל התורה כולה ור' עקיבא תרוייהו להיתר מצטרף לאיסור והוו להו שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין א"ל רב אשי לרב כהנא אלא הא דתניא [2]מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג [ג]לימד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה השתא לר"ע איסור והיתר מצטרפין איסור ואיסור מיבעיא אמר ליה איסור והיתר בבת אחת [ד]איסור ואיסור בזה אחר זה:

מתני' [ה]בצק שבסדקי עריבה אם יש כזית במקום אחד חייב לבער ואם [ו](לא) בטל במיעוטו וכן לענין הטומאה אם מקפיד עליו חוצץ ואם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה:

גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא במקום שאין עשויין לחזק אבל במקום שעשויין לחזק אינו חייב לבער מכלל דפחות מכזית אפי' במקום שאין עשוי לחזק אינו חייב לבער איכא [ז]דמתני לה אסיפא ואם לאו בטל במיעוטו אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא במקום העשוי לחזק אבל במקום שאין עשוי לחזק חייב לבער מכלל דכזית אפילו במקום העשוי לחזק חייב לבער תניא כלישנא קמא תניא כלישנא בתרא תניא כלישנא קמא בצק שבסדקי עריבה במקום העשוי לחזק אינו חוצץ ואינו עובר ובמקום שאין עשוי לחזק חוצץ ועובר במה דברים אמורים בכזית אבל בפחות מכזית אפילו במקום שאין עשוי לחזק אינו חוצץ ואינו עובר ותניא כלישנא בתרא [ו]בצק שבסדקי עריבה במקום העשוי לחזק

אינו

משום. דבדוכתא אחריתי נמי כתבה רחמנא ושני כתובין הבאין כו' אבל לרבנן דמוקי ליה לטעם כעיקר לא הוו שני כתובין הבאין כאחד כדמפרש לקמיה: **כל אשר יגע בבשרה.** בשר חולין או שלמים שזמן אכילתו מרובה מחטאת ונגע בחטאת יקדש כדמפרש להיות כמוה שאם פסולה היתה החטאת כגון פיגול או פסול אחר תיפסל אף זו שבלעה ממנה ואם כשירה היא החטאת מהניא לבולעת הימנה לאסור באכילה אלא כחמור שבה כחומר החטאת שנבלע בה לפנים מן הקלעים ולזכרי כהונה וליום ולילה אחד: **יכול אפילו לא בלעה.** הנוגעת בה ממנה קאמר רחמנא יקדש ת"ל כו': **תאכל.** הבולעת כחמור שבה שהרי יש בה ב' מינין אחד חמור ואחד קל וכולה הולכת אחר החמור אלמא היתר מצטרף לאיסור: **מיצרך צריכי.** תרווייהו כדמפרש לקמיה ולא הוו שני כתובין הבאין כאחד דחד מחבריה לא מצי יליף דנימא מדהדר כתביה לאידך ולא ילפא מחבריה ש"מ דווקא הכי(ח) קאמר: **חולין.** להחמיר לא גמרי מדין קדשים דדין קדשים להיות חמורין: ה"ג **ורבנן אמרי לך מיצרך צריכי חטאת.** אשמועינן משום דהיתר מצטרף לאיסור (א) ואי נמי לא איבלע בכולה אי אכל חצי זית פיגול וחצי זית היתר בבת אחת ניגמור מינה דבקדשי' ניחייב ומיהו בשאר איסורין לא אמרינן הכי ואפילו בנזיר דחולין מקדשים לא גמרינן ומשרת(ט) לאו לאגמורי היתר מצטרף לאיסור אתא בנזיר אלא ליתן טעם כעיקר דמגיעולי נכרים לא יליף דחידוש הוא ואיצטריך למכתביה בנזיר ומכאן אתה דן לכל התורה: **ור' עקיבא.** אית ליה גיעולי נכרים לאו חידוש הוא (ב) דלא מצריך קרא לטעם כעיקר הלכך לר"ע כיון דשמעת ליה דמפיק משרת להיתר מצטרף לאיסור על כרחיך תרווייהו הני להיתר מצטרף לאיסור אתו והוה ליה חטאת קרא יתירא דמצי למיגמר מנזיר והוו להו שני כתובין הבאין כאחד ומש"ה פשיטא ליה לרבי יוחנן דר"ע לא גמר שאר איסורין מנזיר דהא לא מצי דשני כתובין נינהו. והא ליכא למימר משרת להיתר מצטרף לאיסור וחטאת לטעם כעיקר דגיעולי נכרים חידוש הוא ולא מצי גמר חטאת מינייהו ואין כאן שני כתובין דא"כ טעם כעיקר בשאר איסורין מנא ליה מגיעולי נכרים לא גמרינן מקדשים נמי לא גמרינן ורבנן דפליגי עליה דר"א בכותח הבבלי אלמא לית להו טעם כעיקר דאורייתא מפקי להאי משרת להיתר מצטרף לאיסור כר"ע ובגיעולי נכרים סבירא להו דחידוש הוא כרבנן והכי אמרינן נמי בכל הבשר(י) דאיכא למאן דאמר טעמו ולא ממשו דרבנן: **לימד על איסורי נזיר כו'.** מדכיילינהו לחרצנים וזגין בהדא אכילה לימד שמצטרפין: **השתא לרבי עקיבא.** ל"ל דכתב רחמנא קרא להכי השתא איסור והיתר מצטרפין כו': **מתני' וכן לענין הטומאה.** מפרש בגמ': **גמ'** ה"ג **ל"ש אלא במקום שאין עשוי לחזק אבל במקום העשוי לחזק אינו חייב לבער מכלל דפחות מכזית אפילו במקום שאין עשוי לחזק אינו חייב לבער.** ופירוש לא שנו דכזית במקום אחד חייב לבער אלא שאין הסדקין בשולי עריבה מקום הלקת מים שיהא בצק זה מועיל לעריבה לחזק המים אלא בדפנותיהן(כ) מקום שאין עשוי לחזק אבל אם במקום העשוי לחזק הן בטלו לגבה והוו כעץ דמסתמא בטלינהו האי גברא להתם ואפילו כזית אינו חייב לבער (ג) : **מכלל דפחות מכזית כו'.** ותלמודא דייק ממילתא דשמואל דאוקמה למתני' במקום שאין עשוי לחזק וקתני מתני' בפחות מיכן בטל במיעוטו שמע מינה דפחות מכזית לא חשיב ואע"ג דאיכא בה פלגי זיתא טובא הואיל ולאו במקום אחד נינהו לא חשיבי: ה"ג **איכא דמתני לה אסיפא פחות מיכן בטל במיעוטו אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא במקום העשוי לחזק אבל במקום שאין עשוי לחזק חייב לבער מכלל דכזית אפילו במקום העשוי לחזק חייב לבער.** ואע"ג דודאי מבטיל ליה אפילו הכי כיון דחשיב לא בטיל ולישנא בתרא חמיר מקמא:

אינו

משום דהוי נזיר וחטאת שני כתובין הבאין כאחד. תימה לרשב"א אמאי לא קאמר נזיר וחמץ דר"ע דריש כל בפ' התערובת (זבחים דף פב.): **ר"ח** גרס כחומר שבהן. ומיירי בחטאת ושלמים[א] ואם נבלע החטאת[ב] בשלמים שנשחטו אתמול נאכל כחומר השלמים ואינו נאכל בלילה ואם נבלע החטאת בשלמים שנשחטו היום נאכל כחומר החטאת ואינו נאכל למחר ולשון הברייתא קשה דאמר עד שיבלע בבשרה משמע דאיירי בהיתר שנבלע באיסור והדר קאמר יקדש להיות כמוה משמע שהאיסור נבלע בהיתר: **ורבנן** אמרי לך חטאת להיתר מצטרף לאיסור. אור"י דבנזיר בפ' ג' מינין (דף לז:) משמע נזיר וחטאת לרבנן תרווייהו לטעם כעיקר דקאמר התם צריכ' דאי כתב רחמנא חטאת חולין מקדשים לא גמרינן ואי כתב רחמנא נזיר חטאת מנזיר לא ילפינן דחמיר איסוריה דאפילו חרצן אסיר ליה: **בשמעתין** משמע דטעם כעיקר דאורייתא. דילפינן מנזיר דלאו אסמכתא היא דמדר"ע דאמר לקי אהיתר מצטרף לאיסור בנזיר נשמע לרבנן וקשה מפ' כל הבשר (חולין דף קח.) וממסכת ע"ג (דף סז:) ושם מפורש: (ט) **כאן** שלא במקום לישה. פ"ה דשלא במקום לישה עובר בפחות מכזית וקשה דאמר לקמן לא אמרן אלא בעריבה אבל בבית חייב לבער משום דזימנין (ד) דמיכנף ונפלי אהדדי ולפ"ה תיפוק ליה דפחות מכזית חייב לבער שלא במקום לישה ונראה לר"י דמקום העשוי לחזק היינו את הכלי בין במקום לישה ובין שלא במקום לישה עושין לחזק[ג] אך במקום לישה יש להחמיר יותר שיש לחוש שידבק מאותה עיסה לעיסה אחרת על ידי לישה או תבלע מן הטעם ולכך כזית במקום לישה אפילו עשוי לחזק עובר אף על גב דודאי מבטלו כיון דאיכא תרתי לריעותא כזית ובמקום לישה ופחות מכזית אפילו במקום לישה אי עשוי לחזק לא גזרו ביה רבנן דכיון שהוא דבר מועט יכול לשמור שלא ילוש עליו וכן כזית שלא במקום לישה אי עשוי לחזק אין עובר אבל פחות מכזית ושלא במקום לישה אפילו אין עשויה לחזק מותר[ד]:

כופת

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ח מהל' מעשה קרבנות הלכה [טו] טז:

טו ב שם הלכה טו:

טז ג ד מיי' פ"ה מהל' נזיר הלכה ג:

יז ה ו מיי' פ"ג מהל' חמץ הל' טו סמג עשין לט טוש"ע א"ח סי' תמב סעיף ז:

◆

רבינו חננאל

ודחינן משום דהוי נזיר וחטאת שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין. נזיר הא דאמרן, חטאת דתניא כל אשר יגע בבשרה יקדש, יכול אע"פ שלא בלע, ת"ל בבשרה, עד שיבלע בבשרה יקדש להיות כמוה, שאם פסולה היא תפסל, ואם כשרה היא תאכל כחמור שבה. פירוש החטאת נאכלת ליום ולילה והשלמים לשני ימים ולילה אם ניתז [נ"א: נתן] (א) מדם החטאת שנשחטה היום על חתיכת בשר שלמים שנשחטו מאתמול, נאכל הבשר בתורת שלמים בו ביום בלבד, אבל לא בלילה כבשר החטאת. ואם נשחטו שניהם היום, נאכל בתורת חטאת היום והלילה בלבד, אבל לא למחר כשאר בשר שלמים. הנה ההיתר נצטרף לאיסור. וזהו פירוש נאכל כחמור שבהן. פעמים נאכל בתורת שלמים ופעמים נאכל בתורת חטאת, כי השלמים שנשחטו מאתמול היום מותרין ובלילה אסורין באכילה והחטאת שנשחטה היום מותרת באכילה כל הלילה, נמצאו השלמים בזה חמורין מן החטאת. **ורבנן** כי אמרינן שני כתובין הבאים כאחד, היכא דתרוייהו חולין או תרוייהו קדשים נינהו, אבל חד חולין והוא הנזיר, וחד קדשים והוא חטאת, מצרך צריכי, ולא קרינן בהו שני כתובין הבאין כאחד. ונדחו הדברים הללו, וחזרו רבנן ואמרו טעם אחר. למדנו מן החטאת היתר מצטרף לאיסור, וממשרת למדנו ליתן טעם כעיקר, ומיכן אתה דן לכל איסורין (ב) שבתורה בין בזה ובין בזה. **ור' עקיבא ליתן טעם כעיקר מגעולי גוים גמר.** חטאת ונזיר תרויהו להיתר מצטרף לאיסור, והוו להו שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין. ומקשי רב אשי אליבא דרבי עקיבא, הא דתניא מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לימד על איסור נזיר, כגון חצי זית חרצן וחצי זית זגין שמצטרפין זה עם זה, השתא לרבי עקיבא חצי זית פת שהוא היתר וחצי זית יין מצטרפי, שהיין בלבד הוא אסור, והפת מותרת. חרצן וזג ששניהן אסורין לנזיר מיבעיא. ושנינן פת ויין ביחד, אבל זה בעצמו וזה בעצמו לא מצטרפי, חרצן וזג אפילו בזה אחר זה מצטרפי. **מתני' בצק שבסדקי ערבה אם יש כזית במקום** אחד חייב **לבער.** ואוקי רב יהודה הא דתנן כזית במקום אחד, במקום [שאין עשוי לחזק, אבל במקום שעשוי לחזק אינו חייב לבער, פירוש מקום] שיש בו סדק או נקב ונתן זה הבצק לסתמו שנמצא עושה מלאכת עץ ובטל אע"פ שהוא כזית, ש"מ דפחות מכזית אפילו במקום שאין עשוי לחזק אינו חייב לבער. **ואיכא דמתני** להא דרב יהודא אסיפא, דקתני ואם לאו בטל במיעוטו, ודייקינן לא שנו פחות מכזית בטל, אלא במקום שעשוי לחזק שנעשה כעץ, אבל כזית אפילו במקום העשוי לחזק אסור וחייב לבער, וכן במקום שאין עשוי לחזק אפילו כל שהוא אסור. **תניא כלישנא קמא תניא כלישנא בתרא**

מסורת הש"ס

א) [לעיל כו. וש"נ], ב) נזיר לז: זבחים לז., ג) שם: חולין לט., ד) [שבועות כו:], ה) [נזיר לז: ע"ש], ו) [צ"ל לאו], ז) [תוספתא רפ"ג], ח) צ"ל הכי, ט) [במדבר ו], י) [חולין קח.], כ) בס"א: בדפנותיה, ל) שייך לע"ב,

◆

תורה אור השלם

1. כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: ויקרא ו כ

2. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל: במדבר ו ד

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג ורבנן וכו' לאיסור דאי נמי: (ב) ד"ה ורבי עקיבא וכו' ולא מצריך: (ג) ד"ה ה"ג לא וד"ה מכלל הד"א: (ד) תוספות ד"ה כאן וכו' דזימנין דמיכנש להו ונפלי:

◆

מוסף רש"י

שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין. מדלא כתיב אחד ונגמור כולהו מניה (קדושין כד.). **עד שיבלע בבשר.** כגון המהפך שומן חטאת וסך ממנו כלי של שלמים ונבלע בו, ומכאן אנו למדים היתר מצטרף לאיסור בקדשים, ואין ללמוד מכאן טעם כעיקר, שאין זה טעם אלא ממש (זבחים צז:). **להיות כמוה.** הנוגע בה ונבלע ממנה חולין לט.). **שאם פסולה היא תיפסל.** יפסל הבולע (שם) שאם החטאת פסולה כגון שעבר עליה לילה ויום ונתבשל בו בשר שלמים, יהא בשר שלמים אסור כמוהו (נזיר לז:). **ואם כשרה.** שלא עבר אותו היום (שם). **תאכל כחמור שבה.** תיאכל זו כחמור שבחטאת, שאפילו הן שלמים אסורין ליאכל אלא לזכרי כהונה ליום ולילה ולפנים מן הקלעים (חולין צט.) שהרי יש בה עכשיו שני מינים וכחומר שבשניהם תיאכל (זבחים צז:).

◆

מוסף תוספות

א. וזה פי' כחמור שבהן דפעמים נאכל בתורת שלמים ופעמים נאכל בתורת חטאת. תוס' שאנץ. שלמים נאכלים לב' ימים ולילה אחד וחטאת אינה נאכל אלא ליום ולילה. תוס' ר"פ. ב. שנשחטה היום. תוס' שאנץ. ג. שיש מקומות שאין הכלי עב ונוח ליסדק ומועלת לו דבר הקשה הנדבק שם. שם. ד. והכי פירושא קמייתא שלא במקום לישה הלכך שרי אפי' כזית במקום העשוי לחזק ופחות מכזית אפי' אינו עשוי לחזק, בתרייתא במקום לישה הלכך מקום העשוי לחזק לא שרי אלא בפחות מכזית אבל מקום שאין עשוי לחזק אסור אבל כזית אפי' במקום העשוי לחזק אסור כיון דהוי במקום לישה. תוס' הרא"ש.

א) נראה דצ"ל מרוטב החטאת. ב) נראה דר"ל דאמר לכל התורה כולה כוונתו בין בקדשים בין בחולין אבל עדיין לשונו צריך ביאור והבנה.